

Built by Nature: op de bres voor bouwen met hout

Houtbouw is aan een onmiskenbare opmars nodig, ook in Nederland. Het nieuwe initiatief Built by Nature wil daar een verdere versnelling aan geven. De Engelse Amanda Sturgeon geeft sinds mei leiding aan Built by Nature, dat bouwen met hout in Europa prominent op de kaart wil zetten. De eerste bruggenhoofden in Italië, Spanje, UK en Nederland zijn daar.

We spreken af met Amanda Sturgeon in het superduurzame hotel Jakarta, op de kop van het Java-eiland in het Amsterdamse Oostelijk Havengebied. Een toepasselijke plek; het groenste hotel van Nederland, naar een ontwerp van SeARCH architecten. Gebouwd met een flinke portie hout (waaronder een 30m lange houten draagstructuur) en opgeleverd in 2018. Sturgeon zal enkele weken in de Nederlandse hoofdstad verblijven, ze heeft de afgelopen tijd verschillende landen in Europa bezocht om de samenwerkingen binnen het snelgroeiende Built by Nature-netwerk te versterken en uit te bouwen. Dat netwerk is verantwoordelijk voor de verdere introductie van bouwen met hout in de Europese bouwsector. Ze kijkt met enthousiasme terug op haar eerste maanden maar laat direct ook weten hoe ze tegen de bouw aankijkt. 'Ik ben in mei begonnen en heb ons team en de partners ontmoet. Het is geweldig om in een organisatie te starten die door de Laudes Foundation is geïnitieerd en zo'n sterke strategie heeft, alsmede een uitgesproken visie op verandering. Ik heb heel mijn werkzame leven in de gebouwde omgeving gewerkt, eerst als architect. Dan is het heel teleurstellend om te zien hoe weinig de bouwsector is veranderd. Met de huidige crises rond energie, klimaat en biodiversiteit hebben gebouwen maar heel weinig stappen gezet en de vooruitgang gaat maar heel langzaam. We bouwen gebouwen niet veel anders dan 50 jaar geleden.'

Persoonlijke passie

Amanda Sturgeon vindt het opvallend dat er zoveel grote investeerders zoals pensioenfondsen verbonden zijn met de ontwikkeling van nieuwe

projecten maar tegelijkertijd heel risicomijdend opereren. 'En dat heeft gevolgen voor de manier waarop gebouwen worden ontwikkeld en gefinancierd. Het rendement gaat nog altijd boven de wens om echt verandering teweeg te brengen. Het is ook bijzonder dat er weinig geld wordt besteed aan kennisontwikkeling rondom het bouwen met natuurlijke en duurzame hulpbronnen; er gaat meer aandacht uit naar bijvoorbeeld transport en hernieuwbare energie. Juist daarom heeft de Laudes Foundation de kickstart gegeven aan Built by Nature vanwege de noodzaak in de markt: het versnellen van bouwen met hout en biobased materialen.'

De lange termijn visie van Built by Nature is het realiseren van gebouwen die in harmonie met de natuur worden gerealiseerd. Een ambitie die heel dicht bij de persoonlijke drijfveren van Sturgeon ligt. 'Een aantal mensen stuurde de vacature naar me door, onder het mom van: dit is echt op jouw lijf geschreven, hier moet jij bij betrokken zijn. En zo voelde het ook voor mij. Ik voel dezelfde passie die de Laudes Foundation ook uitstraalt. Daarbij hanteren ze een sterk systeemgerichte benadering en dat sprak mij ook zeer aan. Hoe kunnen we een systematische verandering in de bouwsector teweeg brengen en daarmee de gebouwde omgeving verbeteren?'

Immense bouwopgave

De noodzaak van verandering is volgens Sturgeon overduidelijk. 'We bevinden ons overduidelijk in een crisis. De aarde zal het wel overleven maar of dat voor de mensheid geldt? Juist met zo'n traag veranderende bouwsector moeten we veel ingrijpender en sneller veranderen dan we tot nu

Built by Nature in Nederland; steun voor Holland Houtland

Drie jaar geleden richtte Chantal van Schaik met Sandra Nap Holland Houtland op, om met biobased bouwen de klimaat-, stikstof-, economische - en wooncrisis op te lossen. 'Boeren blijven boeren, bouwers blijven bouwen'. Met de steun van Built by Nature ontwikkelde zij een haalbare en betaalbare methode voor het bouwen binnen het 1,5 graden budget: optoppen, aanplakken en transformeren met biobased materiaal.

'Wij onderschrijven nadrukkelijk de urgentie van Built by Nature. Actie is echt nu noodzakelijk. Het zogenaamde CO₂-budget voor de bouw raakt de komende jaren al op. Tweederde van de totale CO₂uitstoot zit in de realisatie van gebouwen maar opvallend genoeg is er weinig aandacht voor de materialen transitie. De focus ligt nu vooral op de energiezuinigheid van het gebouw. Holland Houtland focust op het oplossen van meerdere crises in één. Vanuit CO₂ reductie is bestaande bouw hergebruiken het beste en als we bouwen met natuurlijk materiaal! Nu reguliere materialen steeds duurder zijn, is er grote interesse in lokaal geteelde bouwmaterialen. Er gebeurt al veel, zie bijvoorbeeld Natuurhuis van Ballast Nedam of "plan nieuwe oogst" in Oirschot met 600 biobased woningen.

Built by Nature heeft het "Programma van

Kansen en Comfort" gefinancierd. Hierin laat Holland Houtland in een jaren zeventig stempelwijk van 150 woningen zien hoe eenvoudig, haalbaar en betaalbaar 150 extra woningen toe te voegen zijn. Conclusie: houtbouw en inbreiden passen naadloos. De opgedane kennis verspreiden we nu ook weer binnen de bouwsector. Onze samenwerking met Built by Nature is wederkerig, zo hebben wij de strategie voor Nederland ontwikkeld. Zo sluit onze werkwijze nauw aan op die van Built by Nature.'

In de Gids Biobased Bouwen Concepten en Componenten (te vinden op www.hollandhoutland.nl/producten) laat Holland Houtland de staat van de biobased markt zien met 50 concept- en componentleveranciers die de komende jaren fors kunnen opschalen.'

'Met de huidige crises rond energie, klimaat en biodiversiteit hebben gebouwen maar heel weinig stappen gezet en de vooruitgang gaat maar heel langzaam'

'De bouwopgave waar we voor staan is immens. Niet alleen in de nieuwbouw maar zeker ook in de aanpassing en verduurzaming van bestaande gebouwen'

toe gedaan hebben. De bouwopgave waar we voor staan is immens. Niet alleen in de nieuwbouw maar zeker ook in de aanpassing en verduurzaming van bestaande gebouwen. Ook al worden gebouwen dan wellicht energieneutraal, we stellen ze nog steeds samen met materialen waarvoor heel veel energie noodzakelijk is. Ik denk met name aan beton, dat verantwoordelijk is voor een belangrijk deel van de mondiale CO₂-uitstoot.' Volgens Sturgeon is het goed dat er momenteel wordt onderzocht hoe beton kan worden vergroend maar dat is niet genoeg. 'We hebben alternatieven nodig die een groter deel van de bouwmarkt kunnen voorzien.'

En gelukkig ziet ze inmiddels in de markt dit *sense of urgency* ook ontstaan. 'Twintig jaar geleden had ik het nog niet voor mogelijk gehouden maar inmiddels zie ik beleggers die projectontwikkelaars dwingen om deze kant op te gaan. En gebouwen te ontwikkelen met een veel lagere milieu-impact. De investeerders zien in dat ze straks anders opgezadeld worden met gebouwen die niet meer bruikbaar zijn.'

Publiek-private samenwerking

Naast de private partijen hebben we volgens de Built by Nature-CEO ook de overheid nadrukkelijk

nodig in deze transitie. 'Zeker. Veel overheden hebben doelstellingen geformuleerd en daarmee aan de markt aangegeven dat de omslag eraan komt. Ik heb de afgelopen dagen met verschillende stedelijke bestuurders gesproken en zij gaven aan ze worstelen met het realiseren van de doelstellingen. Capaciteitsgebrek is een probleem alsmede de mogelijkheid om aan kennisontwikkeling en -deling te doen. We hebben dus echt een partnership tussen publieke en private partijen nodig om succes te kunnen boeken.' Sturgeon geeft aan dat de overheid daarbij de druk erop moet houden. 'Het is nu aan de marktsector om daadwerkelijk resultaten te boeken.'

Kijkend naar de mogelijkheden van het bouwen met hout ziet zij in de eerste plaats het vasthouden van CO₂ als belangrijk voordeel. Dat vraagt wel een stevige inspanning: 'We kunnen niet werkeloos toezien terwijl er veel bossen worden gekapt en

'Het is geweldig om in een organisatie te starten die door de Laudes Foundation is geïnitieerd en zo'n sterke strategie heeft, alsmede een uitgesproken visie op verandering'

Naam:	biodiversiteit op de aarde en grote gebieden regenereren en teruggeven aan de natuur.	kinderen
Amanda Sturgeon		PERSOONLIJKE TERUGBLIK 2022
Bedrijf:		Topserie:
Built by Nature		National Parks met President Obama
Werkt als:		Vakantie:
CEO	Vrije tijd:	Een week getrokken langs het LaraPinta Trail in Centraal-Australië
Vooral bezig met:	Wandeltochten maken, tuinieren, zwemmen in de oceaan	Welke film maakte indruk?
Regeneratieve gebouwen	Hebbedingen:	De verfilming van <i>Where the CrawDads Sing</i> (Daar waar de rivierkreeften zingen).
Wil bereiken:	Gezonde oceanen, goed gedijende bossen en rijke biodiversiteit op de hele planeet	Zorgwekkend:
Een regeneratieve en circulaire wereld die net-zero is.	Zakelijke terugblik 2022	hoe snel de klimaatverandering zich voltrekt.
Over tien jaar:	Mooiste moment:	
begint de wereldwijde klimaatverandering te worden omgedraaid	een nieuwe regering in Australië	
De belangrijkste economische ontwikkeling:	Beste zakelijke bijeenkomst:	
de donuteconomie	The Klosters Forum	
Zorgen voor/over:	Het meest geleerd van:	
behoud van de resterende	mijn volwassen	

verbrand. De bossen zijn de longen van de aarde. Daarom moet het bouwen met hout absoluut samengaan met herbebossing. In Europa lukt dat over het algemeen al vrij goed; de bossen worden hier al goed beheerd. Maar in sommige andere delen van de wereld is dat veel minder vanzelfsprekend.' Het is een onderwerp dat Built by Nature zelf ook onderzoekt: hoe kan duurzame bosbouw bijvoorbeeld in Indonesië worden gepropageerd? 'Daar zijn we onder meer met Forests for Cities en het Climate Smart Forest Economy Program over in gesprek.'

Gebouwen die met hout worden gebouwd, hebben volgens Amanda Sturgeon nog de nodige voordelen. 'Mensen voelen zich van nature tot hout aangetrokken, dat zie je bijvoorbeeld in dit hotel dat voortdurend volgeboekt is. Verschillende studies laten inmiddels zien dat een meer natuurlijke omgeving ons creatiever en productiever maakt.' Reden te meer om met de onderzoeksgelden die Built by Nature verstrekt - via het versnellingsfonds - in te zetten op studies en initiatieven die de barrières weghalen waar houtbouwers nu in de praktijk mee te maken hebben. 'De invloed van beton is daar nog heel sterk; dat materiaal is verwerkt in allerlei voorschriften en regelgeving. Architecten, constructeurs en bouwers zijn ook gewend daarmee te werken. Het is dus niet simpel om even te zeggen: we gaan het helemaal anders doen.'

Kennisontwikkeling en -deling is daarmee essentieel. 'We hebben bijvoorbeeld nauw overleg met de verzekeringssector in het VK om te onderzoeken waar wij tegenaan lopen, maar ook met investeerders. Daar gaat veel energie in zitten: de kennis die we daar ophalen vervolgens doorgeven aan de marktsector. Dat doen we nu met hout maar in de toekomst willen we dat ook met andere *biobased* materialen doen. Ook die dragen bij aan de oplossing om de CO₂-emissie te verlagen.'

De grote zes

Built by Nature is nadrukkelijk niet een partij die zelf belang heeft bij meer houtbouw, zo benadrukt Sturgeon. 'Het gaat ons vooral om het ondersteunen van de verschillende doelgroepen die hier mee bezig zijn en het verspreiden van de kennis die zij in de praktijk ontwikkelen. Wij willen een *hub for knowledge* zijn.' De partijen die zij vooral op de korrel wil nemen noemt Sturgeon de *Big Six*. 'Ontwerpers, vastgoedeigenaren, investeerders, ontwikkelaars, verzekeraars en steden. Zij moeten samenwerken in een systeemaanpak om de verandering tot stand te brengen. Ons programma richten we daarom op al deze partijen tegelijk. Recent hebben we bijvoorbeeld overlegd gevoerd met de Carbon Neutral City

'Verschillende studies laten inmiddels zien dat een meer natuurlijke omgeving ons creatiever en productiever maakt'

Alliance, dat zijn zeer interessante en veelbelovende contacten.'

Al met al krijgen Sturgeon en haar medewerkers een goede feedback op het initiatief. Dat gevoel wordt versterkt door de vooruitgang die in verschillende Europese landen wordt geboekt. 'In Spanje hebben we net het Mas Madeira-project gelanceerd en in Italië zijn we met het MIND-project betrokken bij een grote binnenstedelijke gebiedsontwikkeling in Milaan. Daarnaast zien we onze netwerken in Engeland en Nederland groeien en we onderzoeken andere markten en landen op de mogelijke uitbreiding van onze lokale netwerken. Het is inspirerend om te zien dat we in korte tijd al veel hebben kunnen bereiken. Dat geeft hoop voor de toekomst.'

builtbn.org